

Zápis 36. zasedání sekce SDRUK ČR pro bibliografii

Datum konání: 29.–30. 4. 2025

Místo konání: Středočeská vědecká knihovna v Kladně

Jednání zahájili **Mgr. Roman Hájek**, ředitel Středočeské vědecké knihovny v Kladně, a **Ing. Jan Kaňka**, předseda sekce SDRUK pro bibliografii, ředitel Krajské knihovny Františka Bartoše ve Zlíně.

Úvodního slova se ujala **PhDr. Jiřina Kádnerová**, emeritní ředitelka Středočeské vědecké knihovny v Kladně a první předsedkyně sekce SDRUK pro bibliografii. Vyjádřila potěšení, že se zasedání sekce koná opět v Kladně, i když je to teprve podruhé za existenci sekce. Bibliografická sekce je první a nejstarší ze sekcí SDRUKu. První předsedkyní byla PhDr. J. Kádnerová, po které tuto funkci převzala v roce 2012 Mgr. Eva Svobodová. Ta v čele sekce stála až do roku 2024, kdy se této funkce ujal Ing. Jan Kaňka. J. Kádnerová zavzpomínala i na to, že zakládajícími členy sekce pro bibliografii bylo osm vědeckých knihoven. Jako první jiná knihovna se přidala knihovna Národního muzea, následovaly knihovny ústavu AV ČR a krajské knihovny.

První společnou prací byla velká bibliografie Dějin měst České republiky. Prvním větším zasedáním byla porada, kterou svolala slovenská strana v roce 1997 do Diviaku u Trienčianskych Teplic a z české strany se zúčastnily čtyři knihovny (z Brna, Olomouce, Kladna a Ostravy). Zde byl položen základ budoucích kolokvií, toto setkání by se tak dalo brát jako nulté kolokvium. Pojmenování kolokvium však setkání získala až v roce 1999 a od té doby jsou i číslována. Kolokvia v roce 2000, které se konalo ve Znojmě, se zúčastnili kromě Čechů a Slováků i knihovníci z Vídně. Téma příspěvků často vycházela i z tradičních disciplín, které se vztahovaly ke kraji, v němž se kolokvium konalo, např. v Českých Budějovicích rybníkářství, v Pezinku vinohradnictví, v Banské Bystrici hornictví atd. Některé z příspěvků, které zazněly, byly objevné, zpracovány zcela poprvé a informace byly čerpány často z archivů. Na kolokviu v Trenčíně se pak bibliografové zúčastnili i slavnostního odhalování pamětní desky na první knihovně na Slovensku. Příspěvky původně vycházely v ročenkách SDRUKu, od roku 2017 vycházejí pouze elektronicky ve sbornících z kolokvií. Zatím poslední publikací, která shrnuje historii české a slovenské bibliografie, jsou Mezníky bibliografie: u příležitosti konání 20. kolokvia českých, moravských a slovenských bibliografů.

Tváře kraje a příběhy domů: Region v projektech SVK Kladno / Bc. Eva Mertová DiS.

- Vydávají malé skládačky věnované regionálním osobnostem edice Středočeské osobnosti
 - od roku 2023
 - k příležitosti významného výročí v daném roce
 - 4 skládačky/rok
 - dosud zpracovány osobnosti Karel Brožek, Jiří (Wabi) Ryvola, Bohumil Prošek, Ludvika Smrčková, Antonín Sládeček, Viktor Stříbrný
- REFA – prezentační karty domů
 - dosud nastavován pracovní proces, aby bylo možno udělat více domů najednou
 - zpracovávají čísla popisná, která mají záznam v katalogu
 - ve spolupráci s okresním archivem a Sládečkovým vlastivědným muzeem
 - spolupráce s externisty – Zdeněk Pospíšil, Alexandr Němec, Karel Pazderka

Aktuální stav projektu ALKARO / Mgr. Lenka Pokorná Korytarová

- ALKARO – ALmanachy, KAlendáře, ROčenky v českých zemích 1901–1945 (NAKI III)

- cíl – zpracování nepravých periodik vydaných v českých zemích do roku 1945 (almanachy, kalendáře a ročenky)
- řešitelský tým – Moravská zemská knihovna v Brně, Ústav čes. literatury a komparatistiky FF UK, Ústav pro českou literaturu AV ČR
- doba řešení projektu – 1. 3. 2023 – 21. 12. 2027
- plánované výstupy – bibliografie kalendářů, almanachů a ročenek, syntetická monografie, analytická databáze a databáze nepravých periodik, výstavy kalendářů a almanachů s doprovodnými katalogy, metodika, interaktivní specializovaná mapa, digitalizace
- návaznost na Českou retrospektivní bibliografii
- první výstupy (2023–24) – výstava – Českomoravská pokladnice: české kalendáře 19. a první poloviny 20. století, bibliografie – Kalendáře v českých zemích 1801–1945, studie doc. Libuše Heczkové – Protektorátní Kalendář paní a dívek českých jako pokus zachovat prostor pro „veřejnou“ ženu
- další plánované výstupy
 - 2025 – metodika (připravuje ÚČL AV ČR)
 - 2026 – výstava s kritickým katalogem – České literární almanachy od konce 18. století do roku 1945, interaktivní specializovaná mapa kalendářů, bibliografie – Almanachy v českých zemích 1801–1945
 - 2027 – specializované databáze – Analytická databáze Almanachy, kalendáře a ročenky v českých zemích 1801–1945 (připravuje ÚČL AV ČR) a Databáze nepravých periodik: almanachy, kalendáře a ročenky 1801–1945 (připravuje MZK), bibliografie – Ročenky v českých zemích 1801–1945, syntetická monografie: Almanachy a kalendáře v 19. a první polovině 20. století
- Vojtěch Malínek ukázal, jak vypadají záznamy, které vznikly v projektu ALKARO a jsou k nalezení v databázi Ústavu pro českou literaturu AV ČR, kde je momentálně cca 14 tis. plnohodnotně zpracovaných záznamů v rámci tohoto projektu (https://vufind.ucl.cas.cz/Search/Results?type=AllFields&filter%5B%5D=info_resource_str_mv%3A%22Almanacs%2C+Calendars%2C+Yearbooks+1801-1945%22)
- Překládová literatura – Projekt Česká literatura ve světě a světová literatura v Čechách v letech 1989–2020 (NAKI II)
 - doba řešení projektu – 2018–2022
 - řešitelský tým – Moravská zemská knihovna v Brně a Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
 - výstupy – databáze (www.knihovny.cz/short/preklady, umístění: Knihovny.cz – Ostatní zdroje – Bibliografie), specializované mapy (<https://preklady.mapy.mzk.cz/>; <https://kundera.mapy.mzk.cz/>), bibliografie
 - v přípravě je bibliografie překladů do italštiny, aktualizace dat v databázi i ve specializované mapě

Slovník českých knihovníků od posledního jednání sekce SDRUK pro bibliografii / Ing. A. Brožek

- i nadále vznikají nová hesla
- v roce 2024 už 3081 hesel, vzniklo 187 záznamů
- problém byl v migraci dat z Alephu jinam – nemohlo se ukládat od půlky června do půlky října
- nová vstupní obrazovka
- nově na wikibase (<https://knihovnici.wikibase.cloud/wiki/SCK>), kromě SCK sem převedeny i databáze zkratk a česká terminologická databáze
- současný stav – 3171 medailonků, od posledního jednání přibylo 185 medailonů
- 3000. záznam vložen 30. 4. 2024 (Kratochvíl, Bohuslav, 1901-0972)

- fotografie v bázi u hesel vkládá A. Brožek
- zatím se neplánuje školení, jak vkládat na wikibase, podklady pro nová hesla a pro aktualizaci starých hesel posílat na brozek.ales@gmail.com
- vstup přes Oborové báze dat (<https://ipk.nkp.cz/oborove-baze-dat/slovník-ceskych-knihovniku>)
- výhody převedení z Alephu – možnost vkládat reference na informace a zdroje
 - možnost zobrazení mapy místa působení knihovníků
 - možnost zobrazení časové osy narození knihovníků
 - archivují se data na webarchivu NK
 - možnost zpětné vazby, kam je možnost posílat upozornění na nalezené chyby
- je snaha vyhledávat a ověřovat data úmrtí na parte, protože v literatuře jsou data často chybná

Kooperační systém ANL, vyhodnocení za rok 2024 a projekty v roce 2025 / Ing. J. Kaňka

- počet podaných/schválených projektů: 14 / 14
- počet vyřazených projektů: 0
- nerealizované projekty: 0
- finanční požadavky hodnocených/schválených projektů: 1 509 000 Kč / 1 508 000 Kč

Žadatel	Hodin	Záznamů	Požadavek	Dotace
Jihočeská vědecká knihovna v Č. Budějovicích	400	800	56 000	56 000
Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně, p.o.	500	1 000	70 000	70 000
Středočeská vědecká knihovna v Kladně	360	720 (1 321)	50 000	50 000
Historický ústav AV ČR, v.v.i.	1 500	3 000	230 000	229 000
Knihovna AV ČR, v.v.i.	1 930	3 860 (3 884)	294 000	294 000
Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové	558	1 116	81 000	81 000
Krajská knihovna v Pardubicích	620	1 240	108 000	108 000
Ústav dějin umění AV ČR, v.v.i.	200	400	28 000	28 000
Krajská knihovna Karlovy Vary	350	700 (719)	53 000	53 000
Krajská knihovna Vysočiny	850	1 700	128 000	128 000
Vědecká knihovna v Olomouci	600	1 200 (1 212)	90 000	90 000
Knihovna Ústeckého kraje, p.o.	425	850	61 000	61 000
Fyzikální ústav AV ČR, v.v.i.	1 200	2 400	168 000	168 000
Krajská vědecká knihovna v Liberci, p.o.	600	1 200	92 000	92 000
celkem	10 093	20 186 (20 842)	1 509 000	1 508 000

- bude vytvořeno podávání projektů VISK prostřednictvím formulářů, aby bylo zjednodušeno vyplňování a podávání

Kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografů

- kolokvium v roce 2025 se s velkou pravděpodobností uskuteční ve Studijní a vědecké knihovně Plzeňského kraje
- navržená témata kolokvia:
 - konec 2. světové války
 - uvedení prvního zvukového filmu
 - družstva
 - pivovarnictví

Workshop Nepřesnosti v katalogizaci / David Veselý

- ve VISKu proběhlo zeštíhlení excerpční základny
- ipk.nkp.cz = minimální záznam pro textové analytické zdroje

LDR/07 – Bibliografická úroveň (návěští)

a – Analytická část (monografie)

~~b – Analytická část (seriál)~~

c – Sbírka

d – Podjednotka

i – Integrační zdroj

m – Monografie

s – Seriál

- nemá to co do činění se zdrojovým dokumentem, ale s tím, zda je článek monografický, tedy jeden, nebo je seriálový (ne na pokračování, ale s vlastními názvy, ale opravdu na pokračování)
- seriálový je pokud nemáme „vidinu konce“
- seriál je druh dokumentu, který má jasně stanovený začátek, ale nevíme, kdy skončí, rozdíl proti souboru, kdy víme, že jednou skončí (př. Harry Potter, víme, že jednou skončí) = seriál tedy nebudeme pravděpodobně mít nikdy
- podjednotka – využívá se např. v archivech

LDR/17 – Úroveň úplnosti záznamu

^ – Úplná úroveň

1 – Úplná úroveň, bez dokumentu v ruce

2 – méně než úplná úroveň, bez dokumentu v ruce

3 – Zkrácený záznam

4 – Základní úroveň – obsahuje více údajů než minimální, ale ne tolik, aby byl úplný

5 – Částečně zpracovaný/dočasný záznam

7 – Minimální úroveň – posouvá nás v záznamu nad lístkový záznam, ale jen o jednu úroveň

8 – Před vydáním dokumentu

u – není záznam

z – nelze použít

- nejčastěji jsou vytvářeny záznamy se základní úrovní, ale přitom je nastaveno buď úplný, nebo minimální
- svislé čárky znamenají, že do pole nikdo nezasáhl, proto by se mělo i v případě, že není žádná ilustrace, dávat v poli 008 „bez ilustrace“, místo „kód se nesleduje“

246 – Variantní názvy

První indikátor – Poznámka/vedlejší záhlaví

0 Generuje se poznámka, negeneruje se vedlejší záhlaví = nezobrazuj se v katalogu a nedej se vyhledat

1 generuje se poznámka i vedlejší záhlaví = zobraz se v katalogu a buď vyhledatelný

2 Negeneruje se poznámka, negeneruje se vedlejší záhlaví = nezobrazuj se a nebuď vyhledatelný

3 Generuje se vedlejší záhlaví, negeneruje se poznámka = buď vyhledatelný, ale nezobrazuj se

- v praxi se používá jen 1. a 3. se možnost
- pokud tam chceme zadat podnázev, aby byl vyhledatelný, ale zároveň, aby se v záznamu zobrazil, dáváme indikátor 3

Druhý indikátor:

- nejčastěji se setkáváme s indikátorem 6 Hlavičkový název

- např. když články nemají vůbec žádný název, název se tedy objevuje v hlavičce stránky (ve wordu = záhlaví zápatí)
- pokud je souběžný název, který je v názvu anotace, tak to není souběžný název, ale poznámkový aparát, je tedy třeba zvážit, zda je třeba ho dávat do pole 246
- do pole 246 nezapisujeme členy, protože nemá indikátor, kterým bychom je mohli vyloučit = zapisujeme jen to, co bychom v poli 245 nevyloučili
- slovní přepis číslic – přepisujeme, pokud ji máme na začátku názvu, dáváme indikátor 3 a druhý nedáváme
 - měli bychom přepisovat jen číslice na slova, ne naopak

Klíčová slova

Klíčová slova – 653 = rejstříkový termín – volně tvořený termín

- není vázán na AUT soubor
- „klíčová slova“ je návěstí v on-line katalogu
- dnes už by se toto pole nemělo moc využívat
- je neselektivní, moc toho v praxi podle něj nejde najít
- má indikátory – používá se jen indikátor 0

Klíčová slova – aparát článku

- inspirace pro věcné zpracování, nikoli preferovaná podoba
- najít adekvátní termín v 650 s vazbou na AUT soubor

6xx – Vedlejší věcná záhlaví

2. indikátor – heslář/tezaurus

0 Library of Congress Subject Headings

1 LC subject headings for children's literature

2 Medical Subject Headings

3 National Agricultural Library subject authority file

4 Zdroj nespecifikován

5 Canadian Subject Headings

6 Repertoire des vedettes-matiere

7 Zdroj specifikovaný v podpoli **\$2**

- používáme indikátory 4 a 7

65x – Vedlejší věcné záhlaví

- zpřesňující podpole

x Všeobecné zpřesnění (O)

y Chronologické zpřesnění (O)

z Geografické zpřesnění (O)

- nepoužívá se u jmenných záhlaví 600, 610, 611
- formálně opakovatelná, prakticky se neopakují. Pro každé sdělení nový výskyt pole

př:

65007 L \$\$azahraniční politika\$\$7ph127522\$\$zRakousko\$\$y1801-1850\$\$2czenas

65007 L \$\$azahraniční politika\$\$7ph127522\$\$zVelká Británie\$\$y1801-1850\$\$2czenas

nikoli

65007 L \$\$azahraniční politika\$\$7ph127522\$\$zRakousko\$\$zVelká Británie\$\$y1801-1850\$\$2czenas

př.

65007 L \$\$aregionální rozvojové agentury\$\$7ph332185\$\$zKarlovarský kraj (Česko : 2000-)\$2czenas

65007 L \$\$aregionální rozvojové agentury\$\$7ph332185\$\$zÚstecký kraj (Česko : 2000-)\$2czenas

mají zpřesnit, nikoli eliminovat jakoukoli záměnu.

61027 L \$aRegionální rozvojová agentura Ústeckého kraje\$7kn20101108016\$2czenas

61024 L \$aRegionální rozvojová agentura Karlovarského kraje

61027 L \$aAgentura projektového a dotačního managementu Karlovarského kraje\$7kn20080616010\$2czenas

65007 L \$aregionální rozvojové agentury\$7ph332185\$zČesko\$y21. století\$2czenas

65x a 080

- tvoří dvojici, dvojice je nad rámcem minimálního záznamu
- řazení je stejné v poli 080 jako v 650 = na stejné pozici (ve stejném pořadí)

600 – Vedlejší věcné záhlaví – osobní jméno

- nepoužíváme zpřesňujících podpolí \$x, \$y ani \$z
- používáme \$t pro názvové autority typu autor/název
 - je-li předmětem nějaké dílo, které má autora. Nejčastěji u recenzí
př: 60014 L \$aMachoninová, Alena,\$d1980-\$tHella
 - pokud dílo nemá autora, používáme 630
- pozor na 2. indikátor a na \$7 – nestačí zkopírovat a jen vložit název díla v podpoli t, je třeba nekopírovat číslo autority v \$7, protože patří k původní autoritě a změnit indikátor na 4

300 Fyzický popis

- bez indikátorů
- článků se týká pouze \$b Další fyzické údaje
- \$b Další fyzické údaje = není součástí minimálního záznamu
- nepočítáme počet stránek v dokumentu, který daný článek zabírá

008

- „f“ Obrazové přílohy – obrazový materiál, který není součástí stránkování knihy, buďto má samostatné stránkování, nebo není stránkovaný vůbec
- „o“ fotografie – kód „o“ se nepoužívá pro přetištěné fotografie, ty jsou „a“ ilustrace, nebo jiný kód, podle toho, co zobrazují, např. potréty apod., „o“ fotografie znamená, že je vložena přímo fotografie

040 Zdroj katalogizace – Jazyk katalogizace

- pro záznamy vytvořené v českých institucích je jazykem katalogizace čeština. Znamená to, že nepřejímané údaje uvádíme zásadně v českém jazyce
 - př. špatně \$g Jahrgang 35, Nr. 1 (2024), strana 60-81
správně \$g Ročník 35, číslo 1 (2024), strana 60-81
- údaj nemá nic společného s jazykem dokumentu
- 520 – resumé, anotace
 - častá chyba při katalogizaci je kopírování (Ctrl+C → Ctrl+V)
 - kromě 2. indikátoru musí být přítomno i \$9 s kódem příslušného jazyka, který není jazykem katalogizace

= platí pro celý záznam

008/38 Modifikace záznamu

- nemá nic společného s 040d Agentura, která záznam modifikovala

- Nemodifikován

s - Zkrácený

d - Vynechán podrobný rozpis

x - Vynechané znaky

r - Plně v latině/tisk lístků v nelatinském písmu

o - Plně v latině/tisk lístků v latině

- Азбука přepsaná do latinky

| - Kód se neuvádí

041 Kód jazyka

- První – Indikátor překladu

^ Informace není dostupná

0 Popisná jednotka není/neobsahuje překlad

1 Popisná jednotka je překladem nebo obsahuje překlad

Druhý – Kódovník jazyků MARC

^ Hodnota kódu jazyků je převzata z MARC Code List

- resumé v jiném jazyce není považováno za překlad
- resumé v jiném jazyce značíme v poli 546 (např. Anglické resumé) a v poli 041
 - př. 546 L \$\$aAnglické resumé
 - 0410 L \$\$acze\$\$beng

Tištěné a elektronické verze

- každá verze má vždy svůj samostatný záznam
- liší se v nich mimo jiné:

007 (ta x cr-cn-)

773 (hlavně \$x)

337 (typ média – bez média x počítač)

338 (typ nosiče – svazek x online zdroj)

043 Kód geografické oblasti

\$a Kód geografické oblasti (O)

\$b Lokální kód geografické oblasti (O)

\$c Kód ISO (O)

\$2 Zdroj lokálního kódu (O)

\$6 Propojení polí v jiném písmu (NO)

\$8 Propojení souvisejících polí (O)

773 Zdrojový dokument / Hostitelská jednotka

- pole 773 musí jednoznačně identifikovat nadřazený dokument = já, nesamostatná entita (245) se nachází v 773
- pokud není ISSN a nemůžu jím podpořit jednoznačnost rozlišení dokumentu, tak podpořím \$d údaje o vydavateli/nakladateli
- \$d – obsahuje údaj o vydavateli/nakladateli
 - místo : kdo; kdy místo : kdo ; místo : kdo, kdy
 - u pravých periodik být zapsáno nemusí – nemusí, ale může. U všech ostatních druhů dokumentů být musí. U pravých periodik být musí, nemá-li dokument ISSN
 - musí být také v případě, že rok vydání a deklarovaný rok nejsou shodné